Gemeente Borne

Raadsvoorstel

Raadsvergadering
25-5-21

Agendapunt
Energievisie Borne

Nummer
21int01355

Onderwerp
Energievisie Borne

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
De toenemende concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer leidt tot onherstelbare schade aan onze planeet indien het tij niet drastisch gekeerd wordt. Middels een cascadering van afspraken op internationaal (Klimaatakkoord Parijs 2015), nationaal (Klimaatakkoord 2019) en regionaal niveau (Concept RES Twente 2020) is de afgelopen twee jaar, in uw opdracht, door diverse stakeholders gewerkt aan het opstellen van een eigen lokale Energievisie. Daarin beschrijven we welke ambitie Borne heeft (in 2050 CO2-neutraal) en hoe we deze ambitie als Bornse gemeenschap met elkaar de komende 30 jaar gaan realiseren.

De Concept Energievisie heeft in de maanden december 2020 - januari 2021 zes weken ter inzage gelegen. En is voor inspraak aangeboden aan buurgemeenten, de provincie en overige van belang zijnde overlegpartners.

Er zijn 21 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn verwerkt in een Nota Inspraak. Daarin zijn de afzonderlijke zienswijzen samengevat, van een reactie voorzien en van een advies of de zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de Energievisie.

Op basis van de advisering in de Nota Inspraak is de gewijzigde Energievisie Borne toegevoegd. Aan uw raad wordt gevraagd in te stemmen met de beantwoording van de zienswijzen op de Concept Energievisie, daarmee in te stemmen met de gewijzigde versie van de Energievisie Borne en deze definitief vast te stellen.

1 Inleiding
De toenemende concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer leidt tot onherstelbare schade aan onze planeet indien het tij niet drastisch gekeerd wordt. Middels een cascadering van afspraken op internationaal (Klimaatakkoord Parijs 2015), nationaal (Klimaatakkoord 2019 en regionaal niveau (Concept RES Twente 2020) is de afgelopen twee jaar, in uw opdracht, door diverse stakeholders gewerkt aan het opstellen van een eigen lokale Energievisie.

Daarin beschrijven we welke ambitie Borne heeft (in 2050 CO2-neutraal) en hoe we deze ambitie als Bornse gemeenschap met elkaar de komende 30 jaar gaan realiseren.

De Concept Energievisie heeft in de maanden december 2020 - januari 2021 6 weken ter inzage gelegen. En is voor inspraak aangeboden aan buurgemeenten, de provincie en overige van belang zijnde overlegpartners.

Er zijn 21 zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn verwerkt in een Nota Inspraak. Daarin zijn de afzonderlijke zienswijzen samengevat, van een reactie voorzien en van een advies of de zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de Energievisie.

Op basis van de advisering in de Nota Inspraak is de gewijzigde Energievisie Borne toegevoegd. Aan uw raad wordt gevraagd in te stemmen met de beantwoording van de zienswijzen op de Concept Energievisie, daarmee in te stemmen met de gewijzigde versie van de Energievisie Borne en deze definitief vast te stellen.

2 Beoogd resultaat

De vaststelling van de Energievisie vormt de basis voor de uitvoering van concrete projecten en activiteiten die leiden tot realisatie van de concrete tussendoelen in 2030 en die de samenleving van Borne op weg brengen naar het einddoel in 2050 van een CO-2 neutrale gemeenschap.

3 Argumenten

3*.1. Op basis van de Inspraakverordening gemeente Borne 2005 hebben belanghebbenden en ingezetenen de mogelijkheid gekregen om zich uit te spreken over de concept Energievisie Borne.*

Er zijn 21 zienswijzen op de Concept Energievisie ontvangen. Deze zijn beoordeeld en van een reactie voorzien. Daarbij is specifiek beoordeeld in hoeverre zienswijzen nog tot een verbetering respectievelijk aanscherping van de Energievisie Borne zouden kunnen leiden.

3.2.1. Zienswijzen hebben geleid tot aanscherping zoeklocaties voor windturbines in Borne.

Een aanzienlijk deel van de zienswijzen had betrekking op de in de Concept Energievisie gedefinieerde zoekgebieden voor wind. Op grond van deze zienswijzen, gesprekken met buurgemeenten en verdere afstemming in RES Twente verband, zijn de zoekgebieden voor wind in de Energievisie aangescherpt.
Voorgesteld wordt om zoeklocaties voor solitaire windturbines op het grondgebied van Borne uit te sluiten. Om versnippering van windturbines in het landschap te voorkomen.
Voorgesteld wordt om grootschalige windparken in een grid- of clusteropstelling in Borne uit te sluiten. Omdat het kleinschalige landschap in Borne hier geen ruimte voor biedt.
Voorgesteld wordt om slechts zoeklocaties in stand te houden waar een voldoende robuuste ontwikkeling mogelijk is, bestaande uit minimaal 3 windturbines in een lijnopstelling, welke zich voegt naar bestaande natuurlijke, cultuurtechnische of infrastructurele karakteristieken in het landschap. Een dergelijke lijnopstelling kan zich ofwel volledig op het grondgebied van Borne bevinden of in een intergemeentelijke opstelling met een buurgemeente.
Voor het overige hebben de zienswijzen tot enkele kleinere aanscherpingen geleid. Waarvoor inhoudelijk verwezen wordt naar de bijgevoegde Nota Inspraak.

3.2.2. In lijn met de eerder door uw raad vastgestelde motie (20int01741) inzake de Concept RES Twente 0.5, waarin u ons college heeft opgedragen om in RES Twente verband te streven naar regionale clustering, wordt voorgesteld om in afwachting van dat proces de mogelijk geschikte zoeklocaties voor wind voorlopig niet vast te stellen.

Uw raad heeft middels deze motie uitgesproken veel waarde te hechten aan een regionale clustering van duurzame opwekinitiatieven op een beperkt aantal locaties waar dit vanuit landschappelijke inpasbaarheid, systeemtechnische haalbaarheid (netwerkcapaciteit en –kosten) en maatschappelijk draagvlak het meest gewenst is. En daarmee een lappendeken van gemeentelijke windinitiatieven in het kleinschalige en kwetsbare Twentse landschap te voorkomen.

Voorgesteld wordt derhalve om de vanuit de landschappelijke en technische analyse geïnventariseerde mogelijk geschikte windlocaties op het grondgebied van Borne wel inzichtelijk op te nemen in de Energievisie, doch deze voorlopig niet vast te stellen. Mocht de uitkomst van het regionale proces daartoe aanleiding geven of mocht de realisatie van de bijdrage van Borne aan de RES Twente opgave stagneren dan kunnen deze locaties in een revisiemoment in een voorstel aan uw raad opnieuw in afweging gebracht worden.

3.3.1. Met het vaststellen van de Energievisie bepaalt de gemeente Borne haar koers om tot de wettelijk overeengekomen reductie van CO-2 uitstoot te komen.
Borne geeft door het vaststellen van een Energievisie aan haar verantwoordelijkheid te nemen in de wettelijke opgave de CO-2 uitstoot in 2030 met 49% terug te brengen t.o.v. de uitstoot in het referentiejaar 1990. En deze uitstoot in 2050 met 80%-95% t.o.v. het referentiejaar terug te brengen.
Uw raad heeft in het Raadsakkoord 2014-2018 al de ambitie uitgesproken om in 2050 een CO-2 neutrale gemeenschap te willen zijn.

Na vaststelling van de energievisie zal, als één van de projecten in de uitvoeringsagenda, een monitoring instrument samengesteld worden om de voortgang in CO-2 reductie periodiek te meten.

3.3.2. De Energievisie van Borne is van en voor de samenleving.
De Energievisie is, passend bij ‘Mijn Borne 2030 dynamische dorpen’, opgesteld met de samenleving en met diverse maatschappelijke partners die een betrokkenheid kennen in de energietransitie. Vanuit een programmatische aanpak is door een viertal werkgroepen (zie 21bij02546) gewerkt om drie inhoudelijke pijlers (energiebesparing, transitievisie warmte, grootschalige duurzame opwek) en één thematische pijler (meedoen met de energietransitie) op te stellen.

In verschillende fasen van de opbouw van de Energievisie heeft interactie met de inwoners plaatsgevonden. Zo hebben ‘meedenkers’ uit de samenleving meegepraat over de kansenkaarten voor grootschalige duurzame opwek en over de voorwaarden voor het realiseren van duurzame opwekprojecten. En zijn er gesprekken gevoerd met een aantal wijk- en dorpsraden over de wijze waarop met de bewoners in de wijken en dorpen de beweging naar minder energiegebruik en naar een nieuwe duurzame vorm van verwarming van huizen ingezet kan worden. Tevens is een Webinar voor inwoners georganiseerd waarbij er online vragen gesteld zijn en meningen gegeven zijn.

3.3.3. De Energievisie geeft de samenleving richting in het uitvoeren van energiebesparende maatregelen.
Energiebesparing is bewust de eerste van de drie visiepijlers onder de Energievisie Borne. Energiebesparende maatregelen zijn de eerste - en vaak ook eenvoudige - acties die bewoners kunnen toepassen. Alles wat aan energie bespaard wordt hoeft niet meer opgewekt worden.

Uit de gesprekken met bewoners is een beeld ontstaan dat het voor hen vaak lastig is door de bomen het bos te zien. Welke energiebesparende maatregelen zijn mogelijk? Wie kunnen die leveren? Wat kost dat en wat levert dat aan besparing op? Welke subsidiemogelijkheden zijn er? En welke aantrekkelijke financieringsvormen bestaan er?
Hier ligt een faciliterende rol voor de gemeente. Deze wordt inmiddels vorm gegeven door een nieuw platform over de energietransitie in Borne (www.energievanborne.nl) en door een professioneel digitaal energieloket (www.duurzaambouwloket.nl/borne). Via beide sites kunnen inwoners rechtstreeks een beroep doen op de dienstverlening van wooncoaches en energieadviseurs.

3.3.4. De Energievisie integreert de wettelijke verplichting tot vaststelling van een Transitievisie Warmte voor de wijken en dorpen in de gemeente Borne.
In 2022 zal de aardgaskraan in Groningen dicht gaan. Om minder afhankelijk te worden van import van fossiele aardgas uit het buitenland en tegelijk bij te dragen aan de reductie van de CO-2 uitstoot moeten gemeenten uiterlijk in 2050 volledig aardgasvrij zijn. Gemeenten hebben de verplichting om uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte vast te stellen waarin ze aangeven wanneer welke wijken van het aardgas afgesloten worden en welke alternatieve duurzame warmtetechniek daarvoor terug komt.

De gemeente Borne heeft deze Transitievisie Warmte in haar Energievisie opgenomen. Daarmee voldoet de gemeente Borne aan deze verplichting.

Belangrijke uitgangspunten voor de transitie worden hierin geformuleerd, zoals:

- “we gaan aan de slag in de wijken waar energie zit”
- “de transitie moet duurzaam, betaalbaar en betrouwbaar zijn”
- “energiebesparende maatregelen zijn altijd goed en vaak de eerste stap”
- “we geven voorkeur aan collectieve systemen indien beschikbaar en geschikt”

In de Transitie Visie Warmte zijn op basis van technische analyses voorkeurstechnieken op wijkniveau gedefinieerd en is een grove fasering aangegeven wanneer de transitie kan plaatsvinden.
Met het uitwerken van een concreet Wijkuitvoeringsplan in een volgende fase, wordt de voorkeurstechniek getoetst op haalbaarheid vanuit de uitgangspunten duurzaamheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid. Pas dan wordt een definitieve keuze gemaakt voor de afsluiting van het aardgas en de overgang naar een duurzame warmteoplossing.

3.3.5 De Energievisie geeft inzicht hoe Borne haar bijdrage levert aan de regionale opgave voor het opwekken van grootschalige duurzame elektriciteit.
De Regio Twente draagt in 2030 met 1.5 TWh bij aan het nationale doel om in 2030 35 TWh aan duurzame opwekcapaciteit uit zon en wind op land te realiseren.
De gemeente Borne heeft ingestemd om tot 2030 additioneel 0.02 TWh (20GWH) aan opwekcapaciteit op haar grondgebied te realiseren. Dit ligt iets onder de verhouding van de grondoppervlakte van Borne ten opzichte van de grondoppervlakte van de Regio. Tot een iets lagere verhouding is besloten omdat Borne een klein en kwetsbaar buitengebied heeft. En er tevens ruimte ligt voor een additioneel regionaal zonnepark dat door Twence ontwikkeld wordt op grondgebied van Borne.
Gestreefd wordt de additionele capaciteit bij voorkeur op grote geschikte daken te realiseren. De opgave vraagt evenwel om gelijktijdig ook capaciteit op land te realiseren.
In de Energievisie zijn kansenkaarten opgenomen waar geschikte gebieden voor zonneparken en voor windturbines*) in Borne bestaan. En zijn de uitgangspunten gedefinieerd waaraan initiatieven in geschikte gebieden aan zullen moeten voldoen qua ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijk draagvlak en

mogelijkheden voor lokaal eigenaarschap. De uitgangspunten krijgen nog een concrete vertaling in een separaat – direct na de zomer - vast te stellen toetsingskader duurzame energie initiatieven.

*) Op basis van een ingezet traject in RES verband om te komen tot regionale clustering van windlocaties, worden de mogelijk geschikte zoekgebieden (voorlopig) niet vastgesteld in de Energievisie Borne.

4 Kanttekeningen

4.1 Een succesvolle uitvoering van de Energievisie bepalen we zelf

De Energievisie Borne schept een kader voor de uitvoering van de energietransitie. Uiteindelijk is het samen met elkaar (gemeente, maatschappelijke partners, inwoners) of we de beweging naar een CO-2 neutrale gemeenschap willen maken. Het gevoel van urgentie zal bij alle stakeholders in het proces boven moeten komen. En daarbij het besef dat investeren in energiebesparing, duurzame warmte en duurzame stroom niet alleen een rendementsvraagstuk is maar vooral een overlevingsvraagstuk met betrekking tot een eindige planeet.

4.2 De Corona pandemie heeft tot beperkingen geleid in de interactie met de samenleving.

Voorgenomen gesprekken met de wijk- en dorpsraden hebben niet volledig kunnen plaatsvinden. Met een aantal hebben fysieke gesprekken en met een aantal hebben digitale bijeenkomsten plaatsgevonden. Met een aantal wijk- en dorpsraden zullen nog gesprekken plaatsvinden. Omdat het participatieproces niet stopt met het vaststellen van de Energievisie, er bij concrete initiatieven voor duurzame opwekking verplichtingen liggen voor het organiseren van participatietrajecten met de omgeving, en we bij de nadere uitwerking van de Transitievisie Warmte naar uitvoeringsplannen op wijkniveau, projectorganisaties willen vormen waarin wijk- en dorpsraden vertegenwoordigd zijn, hoeft deze beperking geen beletsel te zijn de Energievisie vast te stellen.
Bovendien moet de Energievisie als een dynamisch koersdocument gezien worden, dat periodiek bijgesteld wordt.

5 Kosten, baten en dekking

De gemeente Borne kent in de energietransitie vooral een faciliterende en ondersteunende rol. Zij is niet de investeerder in de transitie. Dat ligt bij de inwoners en gebouweigenaren zelf.
Om de rol van de gemeente in de energietransitie te borgen is een programmabegroting opgesteld. Deze wordt elk jaar geactualiseerd en bij de integrale afweging in de gemeentebegroting meegenomen. Zie hiervoor de bijlage ‘begroting energietransitie 2021-2024’ (21bij01953).

6 Vervolg na besluitvorming

De indieners van zienswijzen krijgen een brief met de Nota Inspraak waarin zij kennis kunnen nemen van de reactie op de ingediende zienswijze en in hoeverre de zienswijze tot aanpassing van de Energievisie heeft geleid. Indien gewenst kunnen indieners van zienswijzen naar aanleiding daarvan nog een verzoek doen in te mogen spreken tijdens het politiek beraad.

Met de vaststelling van de Energievisie komt het programma Energietransitie in de uitvoeringsfase. Via een dynamische uitvoeringsagenda – als bijlage opgenomen in de Energievisie - , wordt door inwoners, maatschappelijke partners ende gemeente in samenwerking uitvoering gegeven aan diverse projecten en activiteiten die bijdragen aan de realisatie van het einddoel.
De Energievisie wordt over 5 jaar geactualiseerd, met name om in te kunnen spelen op technologische innovaties op het gebied van duurzame opwek en verduurzaming warmte. De dynamische uitvoeringsagenda kent een jaarlijkse actualisering in lijn met de jaarlijkse begrotingscyclus.

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:
1. in te stemmen met de beantwoording van de zienswijzen op de Concept Energievisie, zoals opgenomen in de "Nota Inspraak Concept-Energievisie Borne";
2. in te stemmen met de wijzigingen naar aanleiding van de ingediende zienswijzen en met de ambtshalve wijzigingen;
3. de Energievisie Borne vast te stellen.

Bijlage(n)
21bij02594: Energievisie Borne
21int01361: Raadsbesluit
21int00578: Nota Inspraak Concept Energievisie Borne
21int01612: NAW gegevens ingediende zienswijzen (vertrouwelijk)
21int01323: Collegevoorstel Energievisie Borne
21bij01953: Programmabegroting Energievisie 2021-2022
21bij02546: Samenstelling werkgroepen (vertrouwelijk)

Borne, 28-4-21

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

E.S.I. ter Koele drs. J.H.R. Pierik